

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 7 stycznia 2016 r.

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Krzysztof Olkowicz

KMP.570.25.2015.WS

Pan
insp. Zbigniew Maj
Komendant Główny Policji

Szanowny Panie Komendancie

Podczas wizytacji prewencyjnych dokonywanych przez przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia Policji wizytujący badają m.in. zagadnienie badań medycznych osób pozbawionych wolności.

Zgodnie z § 1 ust. 3 pkt 2 lit. d rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13 września 2012 r. w sprawie badań lekarskich osób zatrzymanych przez Policję (Dz. U. z 2012 r., poz. 1102) osobę zatrzymaną poddaje się badaniu lekarskiemu w przypadku, gdy z posiadanych przez Policję informacji lub z okoliczności zatrzymania wynika, że osobą zatrzymaną jest osoba z zaburzeniami psychicznymi. Następnie § 2 wspomnianego rozporządzenia stanowi, że badanie lekarskie osoby zatrzymanej przeprowadza lekarz udzielający jej świadczeń zdrowotnych na miejscu lub lekarz najbliższego podmiotu wykonującego działalność leczniczą, właściwego ze względu na stan zdrowia tej osoby. Przeprowadzone badania mają na celu ustalenie istnienia lub braku przeciwwskazań medycznych do przebywania osoby zatrzymanej w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia. Te same warunki odnoszą się do osób doprowadzonych do jednostki Policji w celu wytrzeźwienia.

Przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji spotykali się z niepokojącą praktyką, kiedy osoby z objawami zaburzeń psychicznych (np. po próbie samobójcza) były przebadane przez lekarzy innych specjalizacji aniżeli psychiatrii (np. specjalista chorób wewnętrznych). W ocenie pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich praktyka ta może powodować wystąpienie zagrożenia zdrowia, a nawet życia zatrzymanych, w sytuacji niewłaściwej diagnozy dokonanej przez lekarza nie posiadającego specjalistycznego

przygotowania z zakresu psychiatrii. Umieszczenie osoby z zaburzeniami psychicznymi, która może stanowić zagrożenie dla siebie lub innych osób, w jednostce Policji powoduje również obciążenie funkcjonariuszy Policji szczególnie trudnym zadaniem, do spełnienia którego niezbędna jest specjalistyczna wiedza medyczna.

Zgodnie z art. 2 § 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności *Prawo każdego człowieka do życia jest chronione przez ustawę*. Warto w tym miejscu przywołać stanowisko Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w tym zakresie. W swoich wyrokach Trybunał przypomina, że *pierwsze zdanie artykułu 2 § 1 nakazuje państwu nie tylko powstrzymać się od umyślnego i bezprawnego pozbawienia życia, ale także do podjęcia odpowiednich kroków w celu ochrony życia osób w zakresie swojej właściwości* (Olszewscy p. Polsce nr 99/12 z dnia 3.11.2015 r.). *Trybunał orzekł, że pozytywny obowiązek powstanie w sytuacji gdy ustalono, że władze wiedziały lub powinny były wiedzieć, w czasie istnienia realnego i bezpośredniego zagrożenia dla życia zidentyfikowanej osoby ze strony osoby trzeciej lub jej samej i że nie udało im się podjąć działań w ramach swoich kompetencji, uznanych za uzasadnione, których można się było spodziewać, aby uniknąć tego ryzyka* (Keller p. Rosji nr 26824/04 z dnia 17.10.2013 r.).

Ponadto w przypadku osób z zaburzeniami psychicznymi wystąpienie nagłego pogorszenia zdrowia związanego z podejmowaną w trakcie pobytu w jednostce Policji próbą samobójczą lub samookaleczeniem rodzi po stronie władz publicznych konkretne obowiązki: *Konsekwentnie, jeśli jednostka zostanie aresztowana będąc w dobrym stanie zdrowia w momencie aresztowania i zostanie zwolniona w stanie gorszym, jest rzeczą Państwa wyjaśnienie, skąd wzięły się jej dolegliwości* (Dzieciak p. Polsce nr 77766/01 z dnia 9.12.2008 r.). Podkreślić należy, że *władze mają obowiązek chronić zdrowie osób umieszczonych w areszcie policyjnym albo zatrzymanych i znajdujących się w rękach funkcjonariuszy państwa* (Marek Antoni Nowicki Komentarz do art. 2 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności).

W związku z powyższym na podstawie art. 14 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2014 r. poz. 1648 ze zm.) zwracam się do Pana Komendanta o podjęcie odpowiednich działań, celem wyeliminowania niewłaściwej praktyki przeprowadzania badania lekarskiego przed przyjęciem do pomieszczenia dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia przez lekarza specjalizacji niewłaściwej ze względu na stan zdrowia osoby pozbawionej wolności.

Z poważaniem
Krzysztof Olszowiec